

Regimojo suvokimo lavinimas ikimokykliniame amžiuje

Akys yra vienas svarbiausių žmogaus jutimo organų. Regėjimas duoda žmogui keleriopai daugiau informacijos, negu kiti jutimo organai. Regimasis suvokimas yra mūsų smegenų gebėjimas suvokti tai, ką mato mūsų akys. Tiek vaikai, tiek suaugusieji nuolat ir kiekvieną dieną naudoja savo regimojo suvokimo įgūdžius. Apsirengti, skaityti, rašyti, suprasti ženklus, rasti daiktus, eiti į darželį žinomu keliu – visos šios užduotys turi vieną bendrą dalyką – norint tinkamai jas atlikti reikia gerų regimojo suvokimo sugebėjimų.

Ką žinome apie regimąjį suvokimą ir kaip jį lavinti ikimokykliniame amžiuje?

Kas tai? Regimojo suvokimo pagalba vaikai įgyja optinius daiktų vaizdus, suvokia pagrindinius jų požymius, tokius kaip forma, dydis, spalva, padėtis, mokosi orientuotis erdvėje. Judėdamas vaikas plečia regimuosius vaizdinius ir juos papildo iš kitų jutimų gautais vaizdiniais.

Kodėl tai svarbu? Vaikams, kurie turi regimojo suvokimo sutrikimų, būdingi sunkumai atliekant daugelį kasdienių įgūdžių, tokių kaip skaitymas, rašymas, kirpimas, skirtumų paveikslėliuose radimas (ko trūksta? kas ne taip?), apsirengimas, dešinės - kairės pusės skyrimas ir kt. Sunkumai, atliekant minėtas ir panašias kasdienes užduotis, gali neigiamai veikti vaiko savivertę, pakenkti jo akademiniams ir žaidimo rezultatams.

Kaip ugdyti?

- Mokykite suprasti, ką reiškia dešinė ir kairė;
- Mokykite skirti įvairias daiktų puses: priekinę, užpakalinę, viršutinę, apatinę, šoninę;
- Mokykite suprasti ir pritaikyti sąvokas, nusakančias pagrindines erdvės kryptis: prieš, už, į apačią, į kairę, į dešinę;
- Mokykite rūšiuoti daiktus pagal nurodytus požymius. Ant stalo sudėkite skirtingų spalvų kaladėles, rodykite vaikui vieną spalvą ir prašykite tokios pat, instrukcijoje neįvardydami spalvos, tačiau atlikus veiksmą vaikui pasakykite rezultatą – „tai raudona spalva“. Ieškokite aplinkoje pvz. apvalių daiktų ir dėkite juos į apvalų indą įvardydami, kad šis daiktas apvalus. Pateikite vaikui žodines instrukcijas – „paduok didelį kamuolį“, „nunešk mėlyną lėkštutę į virtuvę“, „sudėk visas raudonas kaladėles į dėžę“ ir pan.
- Naudokite iš dalies nupieštų paveikslėlių baigimo užduotis arba užduotis, kuomet reikalinga nupiešti trūkstamas paveikslėlio dalis arba palyginti paveikslėlius tarpusavyje. Nupieškite

dėžutę, kojine, puodelį ir pan., dekoruokite ją/ji įvairiais raštais, prašykite vaiko nupiešti tokį patį daiktą.

- Lankstykite popierių pusiau, kryžmai. Pradžioje galima parodyti kaip tai daryti, vaikas atkartos, vėliau galima pateikti tik žodines instrukcijas. Jeigu popierius vaikui nusibodo, lankstykite rūbus.
- Identifikuokite (atpažinkite/įvardinkite) daiktus liečiant. Kuo daugiau konstruokite, ardykite, pagal galimybes lieskite įvairių tekstūrų daiktus. Į medžiaginį maišelį arba į dėžutę įdėkite įvairių daiktų ir prašykite, kad vaikas atpažintų, apibūdintų ir įvardytų liečiamą daiktą.
- Mokykite rasti, pamatyti, pastebėti žinomų formų daiktų aplinkoje;
- Mokykite veikti su skirtingo dydžio ir spalvos figūromis (vienspalvėmis, įvairiaspalvėmis), panašaus dydžio geometrines figūras grupuoti pagal formą, dėti didėjančia ir mažėjančia tvarka;
- Mokykite lyginti įvairius daiktus pagal ilgį, aukštį, plotį, didumą, svorį, (pagal vieną ar du parametrus);
- Mokykite lyginti daiktus uždedant, pridėdant ir pan.
- Mokykite suvokti erdvę ir laiką. Nuolat kalbėkite su vaiku, rodykite, kad pvz. saulė yra aukštai danguje – šviesu, diena, saulė žemai – tamsu, vakaras. Dėliokite dėliones (svarbu įvertinti vaiko galimybes pasirenkant dėlionių detalių skaičių), žaiskite žaidimą „Surask“ (vaikui skirkite užduotį surasti kokį nors žaislą arba daiktą, pvz. „rask 2 raudonus daiktus“, „rask 1 daiktą, kurį galima ridenti“ ir pan.). Mokykite nustatyti, rodyti ir pavadinti kryptį (pirmyn - atgal, kairėn - dešinėn, aukštyn - žemyn; judėti nurodyta kryptimi, keisti judėjimo kryptį pagal žodinį nurodymą arba simbolinį žymėjimą. Davus užduotį galima naudoti ir žodines instrukcijas („eik 2 žingsnius į priekį, dabar 1 žingsnį į kairę, 1 žingsnį į dešinę ir pan.). Mokykitės prielinksnių ir naudokite juos („padėk žaisliuką ant stalo, į stalčių“ ir pan.). Žaiskite žaidimus, kurių metu mokysite padėti ir perkelti daiktus, padėti daiktą savo dešinėje, kairėje, prieš save, šalia savęs, toli nuo savęs, dėti dešine ranka iš kairės į dešinę, sudėlioti smulkius ornamentus, padėti ir perkelti daiktus vienas kito atžvilgiu (padėti daiktus šalia vienas kito, tarp, lygiagrečiai, viduje, išorėje, už, apie...).
- Mokykite suvokti ir nustatyti daiktų padėtį (šalia vienas kito, už, prieš, tarp, lygiagrečiai, viduje, išorėje, aplink);
- Mokykite skirti ir apibūdinti: prieš mane, už manęs, mano kairėje, mano dešinėje, šalia;
- Mokykite orientuotis popieriaus lapo paviršiuje:
 - - suvokti sąvokas: vidurys, viršus, apačia, kampas, viršutiniame (apatiniame) kairiame kampe, viršutiniame (apatiniame) dešiniame kampe,
 - - orientuotis languotame, liniuotame popieriaus lape,
 - - nustatyti ir pasakyti daiktų tarpusavio santykius popieriaus lape (charakterizuoti lape sudėliotą ornamentą, išdėlioti ornamentą pagal žodinę instrukciją, savarankiškai sudėlioti įvairius ornamentus ir nustatyti atliktus veiksmus),
 - - pagal pavyzdį atkurti įvairias kompozicijas popieriaus lape,
- Atlikite rašymo užduotėles. Rašymui mokytis galite naudoti ryškų tašką sąsiuvinyje, kuriuo parodysite vaikui, nuo kurios vietos pradėti rašybos elementų rašymą. Mokykite vaiką brėžti brūkšnelius, apibrėžti langelius. Rašymo mokymui galite naudoti popieriaus juosteles, kuriose vaikai rašys raides arba bet kokius kitus rašymo elementus (pvz. vingiuota linija, skaičiai), neperžengiant juostelės ribų.

Niekada neakcentuokite vaiko nesėkmių, atvirksčiai – pagirkite jo daromą pažangą, pastebėkite pasiekimus. Sėkmės žaidžiant ir mokantis!

Parengė Visagino švietimo pagalbos tarnybos specialioji pedagogė, logopedė Dalia Nekliudova